

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Полтавський державний аграрний університет
Institute of European Education (Болгарія)
Національний аграрний університет Вірменії
University of Opole (Польща)
International Slavic University (Македонія)
ISMA University (Латвія)
Громадська спілка «Полтавське товариство
сільського господарства»**

Кафедра захист рослин

**VII Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція
«Сучасні аспекти і технології у захисті рослин»,
присвячена 90-річчю з дня народження
засновника національної моделі органічного землеробства
Семена Антонця**

*25 листопада 2025 року
м. Полтава*

УДК 632.93
3-38

Сучасні аспекти і технології у захисті рослин : матеріали VII Міжнародної наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 25 листопада 2025 р.). Полтава: ПДАУ, 2025. 165 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17980555>

ISBN 978-617-8797-01-0

Міністерство освіти і науки України, Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» (УкрІНТЕІ), Посвідчення № 695 від 11 жовтня 2025 р. (VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 90-річчю від дня народження засновника національної моделі органічного землеробства Семена Антонця).

У збірнику представлені тези, присвячені сучасним проблемам захисту і карантину рослин, фітосанітарного моніторингу та розвитку агроecosystem України. Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, здобувачів вищої освіти та аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських підприємств АПК різної організаційно-правової форми господарювання та всіх, кого цікавить проблематика сучасного захисту рослин в агроecosystemах України.

The collection presents theses devoted to modern problems of plant protection and quarantine, phytosanitary monitoring and development of agroecosystems of Ukraine. The materials are intended for researchers, teachers, graduates and graduate students, specialists and managers of agricultural enterprises of various organizational and legal forms of management and all who are interested in modern plant protection in agroecosystems of Ukraine.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Доля Микола Миколайович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри інтегрованого захисту і карантину рослин Національного університету біоресурсів і природокористування України, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України.

Поспелов Сергій Вікторович – доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри землеробства і агрохімії імені Сазанова Полтавського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою Полтавського державного аграрного університету (протокол № 5 від 23.12.2025 року)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 90-річчю від дня народження засновника національної моделі органічного землеробства Семена Антонія. Полтава, 2025

Писаренко В. М., Гречкосій А. Г., Денисенко Н. С.	ВПЛИВ СПОСОБУ ЗАПИЛЕННЯ ТА ОБРОБКИ СТИМУЛЯТОРАМИ НА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ НАСІННЯ ГАРБУЗОВИХ КУЛЬТУР	137
Писаренко В. М., Логвиненко В. В.	БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА МЕДОПРОДУКТИВНІСТЬ ОСНОВНИХ МЕДОДАЙНИХ РОСЛИН УКРАЇНИ	139
Писаренко В. М., Логвиненко В. В.	ВПЛИВ ЗАПИЛЕННЯ БДЖОЛАМИ НА УРОЖАЙНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР	141
Писаренко В. М., Полянська Є. І.	ВПЛИВ СКЛАДУ ГРУНТОСУМШЕЙ НА ЯКІСТЬ РОЗСАДИ В УМОВАХ ЗАХИЩЕНОГО ГРУНТУ	143
Рибальченко А. М.	ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ СОРТІВ СОЇ ЗА РІВНЕМ СТІЙКОСТІ ДО ФУЗАРІОЗУ	146
Шерстюк О. Л.	СИСТЕМА ЗАХИСТУ НАСІННЕВОЇ ЛЮЦЕРНИ ВІД ШКІДНИКІВ - СКЛАДОВА ЧАСТИНА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ	148
Юрченко С. О., Маслівець О. В.	БІОЛОГІЧНИЙ МЕТОД ЗАХИСТУ РОСЛИН ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР	150
Величко В.	ВПЛИВ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ГЕНЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СОРТІВ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО	153
Вережак Д.	РЕАЛІЗАЦІЯ СОРТОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ І ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗАЛЕЖНО ВІД СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ	156
Ромашко Д.	ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГІБРИДІВ СОНЯШНИКА ЗА ОПТИМАЛЬНОГО МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ	158
СПИСОК АВТОРІВ		161

Варто відзначити, що на стійкість рослин сої до хвороб мають вплив як генотип сорту так і погодно-кліматичні умови, що формуються під час вегетації.

Таким чином, сучасні сортові ресурси дозволяють підібрати найбільш адаптований до відповідних ґрунтово-кліматичних умов сорт сої, що буде стійким до фузаріозу, несприятливих умов навколишнього середовища та мати високий рівень урожайності.

Бібліографія:

1. Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні на 2024 рік. Київ, 2024. URL: <https://minagro.gov.ua/file-storage/reyestr-sortiv-roslin>
2. Невмержицька О.М., Плотницька Н.М., Гурманчук О.В. Оцінка ефективності фунгіцидів у системі захисту сої. *Таврійський науковий вісник*. 2023. № 133. С. 70-77. <https://doi.org/10.32782/2226-0099.2023.133.10>
3. Офіційні описи сортів рослин та показники господарської придатності. Бюлетені «Охорона прав на сорти рослин» в Інформаційно-довідковій системі «Сорт». URL: <http://sort.sops.gov.ua/about>
4. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин: екологічно обґрунтовані структури. Полтава: Видавництво «ІнтерГрафіка», 2002. 288 с.
5. Рибальченко А.М. Методи селекції сої на стійкість до збудників основних хвороб. *Сучасні аспекти і технології у захисті рослин: матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 16 лютого 2021 р.). Полтава: ПДАА, 2021. С. 65-68.
6. Рибальченко А.М. Особливості формування сортових ресурсів та урожайності сої в Україні. *Scientific Progress & Innovations*. 2022. № 3. С. 18-25. <https://doi.org/10.31210/visnyk2022.03.02>
7. Шугурова Н.О., Дударева Г.Ф., Григорчук Н.Ф. Оцінка стійкості сої до основних грибних та бактеріальних хвороб. *Науково-технічний бюлетень Інституту олійних культур НААН*. 2012. № 17. С. 82-85.

СИСТЕМА ЗАХИСТУ НАСІННЄВОЇ ЛЮЦЕРНИ ВІД ШКІДНИКІВ – СКЛАДОВА ЧАСТИНА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА НАСІННЯ

Шерстюк О. Л.

Полтавський державний аграрний університет

Розробка раціональної системи захисту насіннєвої люцерни від шкідливої ентомофауни як складової частини технології одержання насіння - надзвичайно складне завдання.

Пояснюється це не лише великою кількістю шкідливих видів комах, недостатньою вивченістю їх біоценотичних взаємин, обмеженим асортиментом безпечних для запилювачів пестицидів, а й відсутністю чіткої зональної технології насінництва культури, яка відповідала б її агробіологічним вимогам.

Маючи велику пластичність, люцерна здатна давати товарну насіннєву продукцію в досить обмеженому ареалі. В Україні найбільш підходять південно-східні та південні райони, де утворилися стійкі агробіоценози [1].

Люцерна ентомофільна культура. Отримання її насіння цілком визначається життєздатністю як корисних так і шкідливих комах.

Корисні комахи, передусім запилювачі, зокрема дикі одиночні бджоли, для життєдіяльності яких необхідно створювати найбільш сприятливі умови. На відміну від шкідливої ентомофауни, життєдіяльність якої необхідно пригнічувати. Для вирішення цих завдань необхідно поєднувати організаційно-господарські, агротехнічні, профілактичні та знищувальні заходи [2].

Люцерна використовується насамперед як кормова культура. Тому застосування проти шкідливих організмів хімічних засобів захисту обмежене. У зв'язку з цим у боротьбі зі шкідниками зростає роль агротехніки, організаційно-господарських та профілактичних заходів.

Проте хоч би якими досконалими ці заходи були, за умов інтенсивної системи землеробства вони недостатні для збереження потенційно можливого врожаю насіння люцерни. З ентомологічної точки зору найбільшої уваги серед цих заходів заслуговують лише такі, як скошування люцерни на корм і випалювання стерні.

У зв'язку з тим, що розвиток фітономусу і тихіусу відбувається в першій половині літа, призбиранні першого укусу на корм у фазі бутонізації їх шкідливість значною мірою знижується [3].

Важливе значення має і вибір ділянок для одержання насіння люцерни. Зазвичай рекомендується відводити посіви першого-другого року. Рекомендується закладати насінники люцерни широкорядними посівами з мінімальною нормою висіву насіння. А з метою запобігання втратам насіння від шкідливих комах, чергувати вирощування люцерни на корм і насіння.

Таким чином, насінники люцерни повинні закладатися та використовуватися тільки як насінники а не інакше.

Досвід господарств, що займаються насінництвом люцерни, свідчать, що високий урожай насіння з першого укусу можна отримати лише у сприятливі для цієї культури роки. У роки з несприятливими умовами: затяжна прохолодна весна, велика кількість опадів у весняно-літній період, спостерігається зрідження рослин, в результаті, при першому укусу можна не отримати ні насіння, ні зеленої маси. Враховуючи недостовірність довгострокових прогнозів погоди, насіння люцерни доцільно отримувати з другого укусу. Перший укіс проводять у фазі стеблуння або бутонізації люцерни і використовують як зелений корм [2, 3].

При цьому підвищується ефективність діяльності диких одиночних бджіл, а також хімічних обробок посіву, які проводяться проти комплексу шкідливої ентомофауни.

VII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 90-річчю від дня народження засновника національної моделі органічного землеробства Семена Антонця. Полтава, 2025

Система захисту насінників люцерни повинна починатися з підготовки насіння до посіву, їх обробки комбінованими протруйниками.

Під час вегетації люцерни необхідний постійний контроль за чисельністю таких шкідливих комах, як тихіуси, фітономуси, клопи-сліпняки, квітковий комарик люцерни, люцернова товстонижка і люцернова совка. Шкідливість цього ентомокомплексу найбільш проявляється на посівах люцерни 2-5 року [3, 4].

Ефективність хімічних обробок люцерни залежить від кліматичних умов та особливостей технології. Кількість хімічних обробок слід проводити з урахуванням видового складу шкідників люцерни, кліматичних умов, віку посівів та особливостями вирощування культури.

Бібліографія:

1. Інтегрований захист рослин / В. М. Писаренко та ін. Полтава, 2020. 245 с.
2. Колобова А. Н. Матеріали по вивченню шкідників люцерни. Полтава, 1929 р. Труды Полтавської с.-г. дослідної станції. 1929 р. Випуск № 82. 50 с.
3. Шерстюк О. Л., Коваленко Н. П. Історичний огляд шкідників люцерни на Полтавщині. Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу Полтавського державного аграрного університету за результатами науково-дослідної роботи 2021-2022 років (м. Полтава, 17-18 травня 2023 року). Полтава: РВВ ПДАУ, 2023 С. 140-142.
4. Шерстюк О. Л. Комплекс комах-фітофагів в люцерновому агроценозі. Матеріали V Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Сучасні аспекти і технології у захисті рослин», присвячена 100-річчю з дня народження академіка Сусідка Петра Івановича. (м. Полтава, 21 червня 2024 р.). Полтава: ПДАА, 2024.С. 68-70.

БІОЛОГІЧНИЙ МЕТОД ЗАХИСТУ РОСЛИН ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР

Юрченко С. О., Маслівець О. В.

Полтавський державний аграрний університет

У сучасному овочівництві зростає важливість впровадження таких підходів, які забезпечують не лише ефективний захист рослин, але й зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, здоров'я людей і довготривалу продуктивність агроecosystem. Одним із таких підходів є біологічний метод захисту рослин – це система заходів, спрямованих на обмеження чисельності шкідливих організмів за допомогою живих організмів або продуктів їхньої життєдіяльності, що має альтернативний характер стосовно класичного застосування пестицидів.

Значення цього методу для овочевих культур зумовлене кількома аспектами. По-перше, овочеві культури часто вирощуються у відкритому ґрунті або в захищеному ґрунті (теплиці, парники), де застосування великої кількості хімічних пестицидів може призводити до накопичення залишків хімічних речовин у продукції, що безпосередньо стосується якості овочів, їх безпечності для споживання та іміджу виробника. Біологічний метод дає можливість